

VASTUVÕETUD TEKSTID

Esialgne versioon

P8_TA-PROV(2019)0338

Jäätmekäitlus

Euroopa Parlamendi 4. aprilli 2019. aasta resolutsioon jäätmekäitluse kohta (2019/2557(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklit 191,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/851, millega muudetakse direktiivi 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid¹ (jäätmete raamdirektiiv),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/850, millega muudetakse direktiivi 1999/31/EÜ prügilate kohta²,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/852, millega muudetakse direktiivi 94/62/EÜ pakendite ja pakendijäätmete kohta³,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/849, millega muudetakse direktiivi 2000/53/EÜ kasutuselt kõrvaldatud sõidukite kohta, direktiivi 2006/66/EÜ, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid, ning direktiivi 2012/19/EL elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta⁴,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrust (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmesse, et täita Pariisi kokkuleppe alusel võetud kohustused, ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013⁵ (kliimameetmete määrus),

¹ ELT L 150, 14.6.2018, lk 109.

² ELT L 150, 14.6.2018, lk 100.

³ ELT L 150, 14.6.2018, lk 141.

⁴ ELT L 150, 14.6.2018, lk 93.

⁵ ELT L 156, 19.6.2018, lk 26.

- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiivi 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks¹, ning selle direktiivi alusel vastu võetud rakendusmääruseid ja vabatahtlikke kokkuleppeid,
- võttes arvesse oma 13. septembri 2018. aasta resolutsiooni, mis käsitleb Euroopa strateegiat plasti kohta ringmajanduses²,
- võttes arvesse oma 17. aprilli 2018. aasta resolutsiooni seitsmenda keskkonnaalase tegevusprogrammi rakendamise kohta³,
- võttes arvesse oma 6. juuli 2017. aasta resolutsiooni ELi kestliku arengu meetmete kohta⁴,
- võttes arvesse oma 4. juuli 2017. aasta resolutsiooni toodete kasutusea pikendamise ning sellega tarbijatele ja ettevõtetele kaasnevate eeliste kohta⁵,
- võttes arvesse oma 31. mai 2018. aasta resolutsiooni ökodisaini direktiivi (2009/125/EÜ) rakendamise kohta⁶,
- võttes arvesse esialgset poliitilist kokkulepet, mille kaasseadusandjad saavutasid 19. detsembril 2018 ettepaneku kohta võtta vastu direktiiv teatavate plasttoodete keskkonnamõju vähendamise kohta,
- võttes arvesse komisjoni 26. jaanuari 2017. aasta teatist „Jäätmetest energia tootmise roll ringmajanduses“ (COM(2017)0034),
- võttes arvesse komisjoni 16. jaanuari 2018. aasta teatist ringmajanduse paketi rakendamise kohta: võimalused kemikaale, tooteid ja jäätmeid käsitlevate õigusaktide vahelise seose tugevdamiseks (COM(2018)0032) ning sellega seotud komisjoni talituste töödokumenti (SWD(2018)0020),
- võttes arvesse komisjoni 2. detsembri 2015. aasta teatist „ELi ringmajanduse loomise tegevuskava“ (COM(2015)0614),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendile viimastel aastatel Belgiast, Bulgaariast, Kreekast, Itaaliast, Poolast, Slovakiast, Hispaaniast ja Ühendkuningriigist esitatud enam kui 60 petitsiooni jäätmekäitluse kohta,
- võttes arvesse petitsioonikomisjoni viimaste aastate teabekogumisvisiite Bulgaariasse, Kreekasse ja Itaaliasse jäätmekäitluse küsimustes ning eelkõige visiitidele järgnenud aruannete järeldusi ja konkreetseid soovitusi,
- võttes arvesse oma 2. veebruari 2012. aasta resolutsiooni küsimuste kohta, mida petitsioonide esitajad on tõstatanud seoses jäätmekäitluse direktiivi ja sellega seotud

¹ ELT L 285, 31.10.2009, lk 10.

² Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0352.

³ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0100.

⁴ ELT C 334, 19.9.2018, lk 151.

⁵ ELT C 334, 19.9.2018, lk 60.

⁶ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0241.

- direktiivide kohaldamisega Euroopa Liidu liikmesriikides¹,
- võttes arvesse kodukorra artikli 216 lõiget 2,
 - A. arvestades, et kuigi kogu ELis on tehtud edusamme, et vähendada jäätmetekke mõju keskkonnale ja inimeste tervisele, on siiski palju probleeme lahendamata, ning jätkusuutliku ressursikasutuse tagamiseks on vaja kiiresti meetmeid võtta, eelkõige seoses suhteliselt suure hulga töötlemata jäätmetega, mis paljudes liikmesriikides ikka veel prügilatesse ladestatakse;
 - B. arvestades, et kaks peamist tulevikuülesannet on vähendada jäätmeteket ja viia jäätmekäitluse eesmärgid kooskõlla ringmajanduse eesmärkidega, eelkõige korduskasutamise ja ringlussevõtu määra suurendamise teel;
 - C. arvestades, et jäätmetekke vältimine on kehtestatud jäätnehierarhia kõrgeima prioriteedina jäätmete raam direktiiviga 2008/98/EÜ;
 - D. arvestades, et sobimatud jäätmekäitlustavad kahjustavad tugevalt keskkonda, tekitades pinnase-, vee- ja õhureostust; arvestades, et petitsiooni esitajad on juhtinud tähelepanu sellele, et prügilatele ja jäätmepõletusseadmetele on antud luba ja need on rajatud elu- ja põllumajanduspiirkondade vahetusse lähedusse, sealhulgas paikadesse, mille puhul liikmesriikide pädevad asutused ei ole nõuetekohaselt arvesse võtnud geoloogilisi ja hüdrogeoloogilisi tingimusi, ning need rajatised kujutavad endast otsest ohtu inimeste tervisele;
 - E. arvestades, et rohkem kui 80 % toote keskkonnamõjust määratakse kindlaks kavandamise etapis, millel on seega oluline roll jäätmetekke vältimisel ja kõigi ringmajanduse aspektide edendamisel, nagu toote vastupidavus, uuendatavus, parandatavus, korduskasutamine ja ringlussevõtt;
 - F. arvestades, et lisaks kestlikumate ja ressursitõhusamate toodete tootmisele võib Euroopas jäätmeteket vähendada ka koostöö- ja teenustemajanduse põhimõtete rakendamine;
 - G. arvestades, et komisjon on käsitlenud arvukalt rikkumismenetlusi, mis on seotud ELi jäätmekäitluse õigusaktide rikkumisega mitmes liikmesriigis; arvestades, et mitu sellist juhtumit on suunatud Euroopa Liidu Kohtusse, mõned neist alles hiljuti;
 - H. arvestades, et komisjoni viimane aruanne ELi jäätmekäitluse õigusaktide rakendamise kohta, sealhulgas varajase hoiatamise aruanne nende liikmesriikide kohta, kes on olmejäätmete korduskasutuse/ringlussevõtu 2020. aasta eesmärgi saavutamise ettevalmistustes maha jäämas, näitas, et esineb tõsiseid puudusi, millega tuleb kiiresti tegeleda, kui Euroopa soovib ringmajandusest keskkonnakaitselist ja majanduslikku kasu saada;
 - I. arvestades, et arvukates petitsioonides esitatud värsked andmed on toonud esile asjaolu, et jäätmekäitluse olukord on mitmes liikmesriigis ja piirkonnas endiselt tõsine probleem, mis näitab selgelt, et jäätmete raamdirektiivi ja teiste jäätmetekke vältimist ja jäätmekäitlust käsitlevate ELi õigusaktide rakendamist on vaja oluliselt parandada;

¹ ELT C 239 E, 20.8.2013, lk 60.

- J. arvestades, et majandus, kus materjalide parandamine, korduskasutamine, ümbertöötlemine ja ringlussevõtt seatakse esikohale, on jäätmete kõrvaldamisel põhinevast majandusest töomahukam ja annab seega rohkem töökohti; arvestades, et jäätmetekke vältimist ja jäätmekäitlust käsitlevate kehtivate õigusaktide nõuetekohane rakendamine võib aidata ära kasutada korduskasutamise ja ringlussevõttuga tegelevate sektorite töökohtade loomise potentsiaali;
- K. arvestades, et nõuetekohane jäätmekäitlus ja jäätmetekke vältimine on oluline Euroopa elukvaliteedi parandamiseks ja mürgivaba keskkonna saavutamiseks;
1. rõhutab, et paljudes petitsioonides, mis käsitlevad liikmesriikide suutmatust rakendada jäätmealaseid õigusakte, osutatakse sobimatutest jäätmekäitlustavatest tingitud tervishoiu- ja keskkonnaprobleemidele, nagu linnapiirkondade halb õhukvaliteet, põhjaveevarude saastumine, ülemäärane müratase ja hais;
 2. rõhutab, et ringmajandusele ülemineku toetamiseks peaks jäätmekäitluse riiklik rahastamine nii riiklikul kui ka ELi tasandil olema kooskõlas eesmärgiga jäätmehierarhia rakendamisel ülespoole liikuda; on seetõttu veendunud, et vahendid tuleks suunata jäätmetekke vältimise, korduskasutamise, liigiti kogumise ja ringlussevõtu kavadesse ja projektidesse;
 3. kutsub liikmesriike üles tegema suuremaid edusamme tulemuslike jäätmetekke vältimise, korduskasutamise, eraldi kogumise ja ringlussevõtu kavade ja projektide väljatöötamisel, sest need on otsustavalt tähtsad, et vähendada jäätmete koormavat mõju keskkonnale, saada ringmajandusest majanduslikku kasu ja suurendada ressursitõhusust; nõuab tungivalt, et komisjon toetaks liikmesriikide rakendamispingutusi, sealhulgas tehnilise abi ja ELi vahenditega; soovitab võtta vastu asjakohased majandushoovad, nagu on sätestatud jäätmete raamdirektiivis, ning rakendada tulemuslikke ja kulutõhusaid laiendatud tootjavastutuse süsteeme, et kiirendada üleminekut ringmajandusele;
 4. kutsub liikmesriike üles võtma meetmeid prügi koristamiseks ja jäätmekäitluse parandamiseks (kogumine, sortimine ja ringlussevõtt) ning kasutama majandushoobasid ja teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, et vältida prügi tekitamist;
 5. väljendab heameelt komisjoni kavatsuse üle korraldada ringmajanduse ja jäätmekäitluse teemalisi kõrgetasemelisi visiite liikmesriikidesse, kelle puhul on oht, et nad ei täida olmejäätmete käitlemise 2020. aasta eesmärke, ning teha koostööd asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas kohalike ja piirkondlike osalejate ja üleeuroopaliste organisatsioonidega, kes tõeliselt edendavad jäätmevaba kultuuri ja sellega seotud poliitikat;
 6. rõhutab, et liikmesriigid peavad leevendama jäätmetekke keskkonnamõju, eelkõige vähendades olmejäätmete teket; kutsub liikmesriike üles võtma selleks jäätmetekke vältimise meetmeid, mis on sätestatud läbivaadatud jäätmete raamdirektiivis;
 7. rõhutab, et riiklikel, piirkondlikel ja kohalikel osalejatel on jäätmekäitluses ning vastava poliitika väljatöötamisel ja rakendamisel oluline roll; tuletab meelde, et sidus poliitika koos jäätmehierarhiale vastava taristu arendamisega on võimalik üksnes kõikidel ELi tasanditel toimuva koordineerimise ja koostöö korral; palub komisjonil

tunnustada kõigi tasandite parimaid tavasid ja hõlbustada nende vahetust ning konkreetselt ja piisavalt toetada teedrajavaid projekte;

8. palub liikmesriikidel ja tööstusharudel, kes on jäätmeäritlussektori peamised partnerid, võtta suuremaid kohustusi ringmajanduse tarneahelate edendamisel, et saada juurdepääs kvaliteetsele teisesele toorainele, millel on sageli konkurentsivõimeline hind ning mis tuleks korduskasutamiseks ja tootmiseks ringlusse võtta;
9. nõuab koolituse pakkumist ja mitut liiki tööhõive edendamist, sealhulgas rahalist toetust kõrgetasemelisteks koolitusteks ja sotsiaalsete töökohtade loomiseks, eelkõige parandamise ja korduskasutamiseks ettevalmistamise valdkonnas;
10. on kindlalt veendunud, et jäätmetekke vältimisele, korduskasutamisele ja ringlussevõtule keskendunud uusi ärimudeleid tuleb asjakohaselt edendada ja toetada, et ringmajandusele üleminek edeneks hoogsamalt;
11. rõhutab, et ringmajanduse paketi nõuetekohane rakendamine pakub kogu ELis võimalusi, sealhulgas investeringuid, mis aitavad loodusvarade kasutamist ratsionaliseerida;
12. rõhutab, et ressursside tootlikkuse suurendamine tõhususe suurendamise ja raiskamise vähendamise teel, rakendades selliseid meetmeid nagu korduskasutamine, ringlussevõtt ja ümbertöötlemine, võib oluliselt vähendada nii ressursside tarbimist kui ka kasvuhoonegaaside heitkoguseid, mis ongi üks ringmajanduse keskne eesmärk; rõhutab, et ringmajanduses jäävad ressursid majandusse ja tootmiskasutusse ka pärast toote eluea lõppu, mistõttu ressursside tarbimine väheneb; on jäätmeid käsitlevate õigusaktide kontekstis veendunud, et parandatud ringmajandusel põhinev tootedisain aitab sulgeda tootmistsüklid ja ümber kujundada tootmis- ja tarbimisharjumused, vähendades nii mürgiste ainete sattumist keskkonda kui ka üldist jäätmekogust;
13. kutsub liikmesriike üles tagama täieliku läbipaistvuse eri jäätmeäritlusvõimalustest tulenevate jääkide koguste ja lõppsihtkoha osas, eriti nende kogukondade puhul, keda jäätmeäritluskohad ja uued projektid võivad mõjutada, ning konsulteerima nendega otsuste tegemisel; nõuab lisaks tungivalt, et liikmesriigid rakendaksid täielikult ja põhjalikult Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (keskkonnamõju hindamise direktiiv)¹ ning muude asjakohaste keskkonna- ja rahvatervise kaitse alaste ELi õigusaktide sätteid;
14. on seisukohal, et jäätmete liigiti kogumine ükselt uksele-meetodil on tõhus viis suurendada kogu elanikkonna teadlikkust ringmajanduse strateegilisest tähtsusest ning tulemuslikumalt saavutada ühine kohustuse võtmine; rõhutab, et sellised süsteemid võimaldavad paremat arvestust tekkinud olmejäätmete liigi ja koguse ning nendega seotud töötlemisvajaduste kohta, et maksimeerida korduskasutamiseks ja ringlussevõtuks ettevalmistamist ning võtta kasutusele õiglasemad majanduslikud stiimulid;
15. tuletab meelde, et jäätmete põletamine on jäätmehierarhias eelviimasel kohal enne prügilasse ladestamist;

¹ ELT L 26, 28.1.2012, lk 1.

16. tuletab meelde, et ohtlike jäätmetega kaasnevad spetsiifilised käitlusprobleemid, mida ei saa tähelepanuta jätta ja mida tuleks konkreetselt käsitleda; kutsub liikmesriike üles täielikult rakendama jäätmete raamdirektiivi sätteid ohtlike jäätmete käitluse kohta;
17. toetab komisjoni käimasolevaid rikkumismenetlusi liikmesriikide suhtes, kes jäätmekäitluse õigusakte ei järgi; kutsub komisjoni üles kasutama läbivaadatud jäätmedirektiivides sätestatud varajase hoiatamise süsteemi kogu potentsiaali; teeb ettepaneku, et komisjoni kogutud trahvid investeeritaks projektidesse, mis vastavad jäätnehierarhia kõrgeimatele astmetele;
18. peab kahetsusväärseks, et petitsiooni esitajate sõnul on lubasid antud prügilatele, mis asuvad elu- ja põllumajanduspiirkondade vahetus läheduses; kutsub liikmesriikide pädevaid asutusi üles tagama inimeste tervise täieliku kaitse ja võtma struktuurseid meetmeid, et leida lahendus põhjavee saastumise probleemile;
19. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.